

Tanítsuk Idunát!

BÁRDOS JÓZSEF

Száznegyvenegy esztendeje, 1853-ban hunyta le örökre szemét a XIX. századi magyar költészet egyik különös alakja, Szász Károlyné Szász Polyxéna, költői nevén Iduna. Ez az évforduló talán elég ok arra, hogy felidézzük a költőnőt, aki csupán egy kis kötetnyi verset hagyott hátra. Élete késő-szentimentális, romantikus magyar regény. Jókai is írhatta volna. Szász Polyxéna neves erdélyi nemesi családban született Vizaknán, 1831-ben. Apja szemeriai Szász Károly, anyja Ferentz Zsuzsa. Ebben a családban előtte és utána is természetes örökségként szállt generációról generációra a széles európai műveltség, a tehetség. Mái tudósok, művészek, tanárok, írók családja ez.

Korán eljegyezte az első (és egyetlen) szerelem. Örök hűséget fogadtak egymásnak unokatestvérével, idősebb Szász Károly nagyenyedi professzor Károly nevű fiával. A család ellenzte kapcsolatukat, és Polyxéna számára más férjet választottak. Az eljegyzést is megtartották. Szász Károly a „Menyasszony vagy” című verssel reagált az eseményre. A vers hatása óriási volt. Polyxéna apja lábai elé vetette magát, s azt mondta: inkább a halál, de ő nem tud hűtlen lenni Szász Károlyhoz. Ráadásul ezek után súlyos beteg is lett (valószínűleg a tébécé különféle tüneteivel küszködött gyermekora óta, s ehhez erős lelki-idegi túlérzékenység – delejes betegség – is járult). A „zord atya” megnyúlt és engedett.

Egy szentimentális regény itt akár véget is érhetne. De Polyxéna élete romantikus regény. Az 1848-as forradalomban nemcsak Polyxéna apja vesz részt (mint követ), hanem ifjú Szász Károly is. A bukás után Károly nem mutatkozhat az ismerős városokban, afféle fél-bujdosóként él, így a házasságkötésre is csak 1852-ben kerül sor. A 22 éves Szász Károlyt meghívták 1851-ben a híres nagykőrösi gimnázium magyar nyelv és irodalom tanszékére (melyet aztán szinte azonnal önként és örömmel adott át az ugyanakkor Nagykőrösre érkező Arany Jánosnak, hogy maga a mennyiségtani katedrát foglalja el. Tehette, mert nemcsak az európai nyelvekben, a magyar- és világirodalomban volt igen jártas már ekkor, hanem matematikai műveltsége is jelentős volt. Ezt mutatja, hogy itteni tartózkodása alatt jelenik meg apjával közösen írt számtankönyvük. Fantasztikus tehetség: közben papi vizsgát is tesz...)

A fiatalok igen boldogok. Kevés emberrel érintkeznek, jobbára csak az újonnan jött tanár kollégákkal (például Aranyékkal) járnak össze.

Innen, Nagykőrösről küldi el Polyxéna néhány versét Iduna álnéven a Hölgytutár című laphoz, s a tiszteletpéldánnyal lepi meg férjét, aki valószínűleg csak most értesül a felesége verselő tehetségéről. Mert Polyxéna ugyan nagyon korán fogott tollat, de kezdetben csak naplót írt, később szerelmesének leveleket. De a versírásnak sem az emlékezésekben, sem a levelezésben nincsen nyoma (1), még utalás formájában sem. Iduna kutatója, *Osváthné Kholen Albina* (2) úgy vélte, talán három vers még az erdélyi időkből származik, de szerinte Gyulai Pál – aki Szász Károlynak diákkora óta barátja volt – úgy tudta, a versek Nagykőrösön születtek.

Nem sokkal a házasságkötés után Polyxénán ismét erőt vesz a „delejes betegség”, rohamai, erős fájdalmai vannak, aztán egyre inkább úrrá lesz rajta a „száraz betegség”, a tüdőbaj, amely 1853 nyarán el is viszi. 22 évet élt. Nagykőrösön temették el, a református temetőben. Temetésén ott volt az egész tanári kar. A sírkőre Arany János írt verset:

*Egész teste fájdalom volt,
Egész lelke szeretet:
Az súlyától földbe hajolt,
Ez a mennybe sietett.
Fényes lelkének a mennyben
Jobb is, mint e földi szennyben;
Ott van igazi hazája,
Kedveseit oda várja.*

Mindössze tizenégy verset hagyott hátra. Ám ez a vékony füzet, melyet Szász Károly 1853-ban Pesten adatott ki (3), megérdemli figyelmünket, mert benne egy tehetséges nő biedermeier költői világával ismerkedhetünk meg. Hogy tehetséges volt, arról Arany több nyilatkozata tanúskodik (4), no meg az is, hogy az „lduna hagyományai” elé Arany János írt négy soros ajánló verset.

*Mint álló csillagot
Nem láttuk az égen,
Fényesen ragyogott,
Oh! de már estében.*

A biedermeier szóval a XIX. század első felének művészetét szokás megjelölni, amely egyesít magában késő szentimentális, klasszicista és romantikus elemeket. Afféle tipikus kisművészet, leginkább a divattal, lakberendezéssel kapcsolatban szokták emlegetni. Határozott irodalmi tartalma is volt azonban, elsősorban német-osztrák nyelvterületen. Olyan – a maguk korában igen sikeres költőket sorolnak ide, mint *Eichendorff*, *Chamisso*, *Uhland*, *Geibel*, *Lenau*, *Grillparzer* stb. Érdekes, hogy már Arany is ilyen társaságban említi – és elismerően – Idunát (5). A stílus jellemzője a jó formakétség, a csengő rímek, az erős zenéség, képi világa a polgári kisvilág: a házastársi szerelem, a ház, a kert, a kerti fák és virágok, a madarak, az éjszaka csillagaival és a holddal, az élet apró örömei, bánatai. A biedermeier életérzésben egyszerre van jelen a klasszicista megelégedés és a romantikus elvágyódás, a lemondás fájdalma és az elért szerény boldogság öröme.

Iduna esetében azonban mindez igazi költészetté válik. Annál az egyszerű oknál fogva, hogy ami másoknál közhelyes irodalmi elvágyódás, az nála fájdalmas honvágy az elveszített ifjúság, egészség, illetve a szülőföld, Erdély iránt; ami másoknál pózos szenvedés, az nála szenvedés, ami másoknál játék a halál gondolatával, az nála félelmetes szembenézés a vég elkerülhetetlenségével.

Érdemes hát ismernünk ezt a különleges költőnőt. Érdemes már csak azért is, mert a nálunk általában lekicsinylően emlegetett biedermeier nélkül nincsen sem *Petőfi*, sem *Vörösmarty*, sem Arany – hogy csak a legnagyobbakat említsük. Őket sem értjük, ha nem látjuk, mi az a stílusvilág, amelyből zsenikként kiemelkednek. Nem is szólva arról, hogy ebből a kis romantikából táplálkozik majd a népnemzeti irányzat híres szent hármassága, az a bizonyos Isten-haza-család hármasság, az a szemérmes művilág, amelyet olyan nehezen sikerült csak széttörniük a századvégi dekadenseknek és *Ady*nak.

Tizenégy verset hagyott tehát csak hátra. Egyetlen füzetet. Ez azonban Iduna különleges költői gondosságát mutatja. Ha figyelmesen végignézzük, megdöbbenve tapasztaljuk, hogy nem véletlenszerűen egymás mellé került verseket olvasunk – még az sem igaz, amit *Gyulai* gondolt, hogy a versek keletkezési rendjükben követik egymást – hanem egy világosan megszerkesztett költői ciklust. Nem véletlen tehát a cím: Iduna hagyományai.

A ciklus kezdetén a kedvese után epikedő leány alakjával ismerkedünk meg (Fecske...). E vers azonnal megfogalmazza a biedermeier életérzés lényegét. A leány ugyanis így üzen kedvesének a fecskével:

*Mondd meg neki, hogy ne járjon
A hír bolygó fénye után.
A boldogság kis fészekben
Lakik a kunyhók oldalán.*

Ezt a képet bővíti a második vers, az *Éjjel*. A harmadik, *Heine Die Heimkehr* című, játékos helyzetdalának fordítása, mely a maga különleges formájában is a szerelmesek találkozását jeleníti meg. A negyedik versben, a *Búcsúzásban* költőnk nemcsak a szülőföldről, de ifjúságától, barátnéitól, lányágától is búcsúzik:

*Isten veled Erdély, szülő földem!
Elszakadtál mind örökre tőlem.
Vagy mit mondok? Én hagylak el téged
S veled együtt annyi szent emléket.*

A Szerettem... kezdetű következő vers visszatekintés. Ilyen értelemben szimmetrikus megfelelője az előzőnek. A költő szomorú szívvel állapítja meg, hogy mindent elveszített, ami eddig az élete volt, de a csattanós befejezés – jellegzetesen ismét biedermeier módra – azt fogalmazza meg, hogy az elnyert szerelem mindenért kárpótol, mert az örökre megmarad.

A következő vers címe: *Megalégedés*. Nem is érdemelne sok szót, hiszen a biedermeier egyik kulcsszavát látjuk itt feltűnni. Ám a befejezés izgalmassá és hitelessé teszi ezt a verset:

*Oh sors, tőled csak azt kérem:
Ne tégy többet semmit értem,
Hagyd meg azt, amit adtál!*

A magyarázat a következő vers, a *Kór-ágyon*. A vers a szerelem boldogsága és a szenvedés kínja közti küzdelemből születik, tavasz és tél, virág és jégvirág, a szerelmesek vetett ágya és a betegágy ellentéteiből táplálkozva. A következő *Sem éjjelem...* kezdetű vers részben folytatja ezt a kettősséget, részben továbbfejleszti a gondolatot. Most már a betegséget elfogadó, gyógyulásért könyörgő hősnő szólal meg, aki visszaidézi ifjúsága képeit, s a verszárlatban csak azt kéri, legalább hadd álmodjon az elveszett boldogságról. A *Fölkelnek...* kezdetű vers, amely (szándékosan?) töredék, romantikus kísértet-vers. Halott nagyanyja jelenik meg, s hívja magához. A versindítás ijesztő rémalakja fokozatosan átalakul, s a boldog, síron túli megnyugvás ígéretének hordozójává válik. Ezért lehetséges, hogy a vers végén a hősnő egyenesen kéri, hogy vigye magával, magához őt is. A következő három vers, *Apróságok* címmel került a kötetbe. Az első – akár az előző – álom a csillagok hajnali földreszállásáról – szép, tiszta kép. A második is csillagokról, pontosabban két egymás melletti csillagról szól, melyek a szerelmesek összetartozásának jelképei. A harmadikban újra a betegség, a szenvedés jelenik meg: a tavaszi kert megújul, de a halálba készülő ember számára nincsen remény:

*Gyönyör, élet minden másón:
Csak nekem nincs gyógyulásom.*

A tizenharmadik vers talán a legszebb az egész kötetben. Ez a *Vágy* címet viseli. Érdemes teljes terjedelmében idézni:

*Vágy
Vigyetek el, vigyetek el!
Így szenvedőn, betegem,
Oda vágyik ez a kebel,
Itt a lég is idegen.
Kéklő hegyek zöld aljába
Vigyetek el engemet.
Mit reméljek itt hiába,
Meggyógyulnom nem lehet.
Nincs itt a pusztában árnyék
Fáradtat pihentető;
Ah: egy árny, mi reám vár még:
Setétséged, temető!
Ott frisebb a lég fuvalma,
A virágnedv édesebb.
A napfény szelkd hatalma
Meggyógyítja a sebet.*

*Ott az udvar, ott a kis lak.
Ott a zöld kert, a berek
Ismerősebb ott a csillag,
Jobbak ott az emberek...
Oh vigyetek! oh vigyetek!
Ott vágyom meghalni én.
Tán még egyszer pihenhetek
Édes anyám kebelén.
Édes anyám, szülő földem!
Látlak-e még valaha?
Ah! a nap már lemenőben,
S jó a hosszú éjszaka...*

(Szép. És ami Petőfire emlékeztet benne, az nem utánérzés! Az a közös biedermeier világ, és a közös nyelv)

Az utolsó Tanítsatok című vers hat négysoros versszakában természeti jelenségeket szólít meg, mintegy összefoglalva a biedermeier jellegzetes költői képanyagát: tavasz, erdő, levélke, pelyhes kis madárcák fészke, méla hold, délibáb, setét berek, daru-sereg, rózsza-szirom, rezgő falombok, párosan bűgő galambok, csillag, fénybogárka, fű, illat, ibolya, lemenő nap, lehulló levél, kihamvadt láng... S ami ennek az összegzésnek a tudatosságát bizonyítja, minden négysoros strófát egy kiemelt ötödik sor követ, amely a cím-ben foglalt szóval (tanítsatok) megszólítja e képek tárgyait, majd összefoglalja az egész ciklus, az egész kötetecske, az Iduna hagyományai gondolat- és érzelmenetét: az első versszak a remény, a második az ábránd, a harmadik a szerelem, a negyedik az ima, az ötödik az emlékezés, a hatodik a halál tudásának vágyát fogalmazza meg.

Tökéletes ciklusszerkezet, lezárt kötet. Érdekes, hogy még senki nem figyelt föl erre a tudatosságra. Talán ha nem nő lett volna... És persze azt kérdezi az ember: mi lett volna, ha Iduna költésze itt nem végződik, hanem csak kezdődik?...

Iduna mindent tud, amit a költői mesterségből megtanulni lehet. A tehetség enélkül semmit sem érne. Egyformán könnyedén szólal meg minden lehetséges dalformában. Versei közt találunk jambikusot (Szerettem...), trocheikus lejtésűt (Éjjel), de leggyakrabban 7-es, 8-as, 10-es magyaros sorformát (Búcsuzás, Megelégedés, Sem éjjelem..., Vágy, Tanítsatok). Rímelése csengő, általában modern asszonánc, mindig erősen zenei. Pl. vigyetek el – ez a kebel; édesebb – a sebet; kis lak – csillag; álma – halálba; érzésem – hű kezén; jövének – évek.

Miután egyetlen kis kötettel van dolgunk, megtehetjük, hogy teljes szókincsét vizsgálat tárgyává tegyük. Mindenekelőtt néhány szám.

Összesen 629 szó fordul elő, mégpedig az ismétlődéseket is figyelembe véve 1541 alkalommal. Legtöbb a főnév (227), ezt követik az igék (127), majd a melléknevek (81). A melléknevek hatását erősíti, hogy igen nagy a zömmel melléknévi igeneveket tartalmazó igenévi csoport (66). Már ez mutatja, Iduna világa meglehetősen statikus. Itt a névszók uralkodnak. Ha most figyelembe vesszük, hogy a szavak többsége csak egyszer fordul elő (a 619-ből 399, tehát 220 szó fordul elő 1142 alkalommal), elég, ha kiemeljük azokat a szavakat, melyek négynél többször szerepelnek. Íme a főnevek közül: álom, boldogság, csillag, ég, éjjel, élet, fény, föld, fű, Isten, kebel, kéz, madár, szerelem, szív, tavasz, vágy, virág. A melléknevek közül érdemes kiemelni az édes, jó, kis, szép, zöld szót, a névmások közül az én, a mind, a minden, a te formákat. A határozószófélek közül kiválik az engem, itt, még, neki, ott, tőle, úgy, vele, vissza. Az igék közt a leggyakoribbak az ad, hagy, jár, jó, lát, lesz, megy, száll, szeret, tanít, tud, vágyik, van, visz; az igenevek közt a ragyogó. Az igéket nézve ismét megerősítve látjuk a névszók fontosságát, az igék közt ugyanis (a vágyik és a szeret kivételével) csupa lényegében közömbös szóval van dolgunk.

Mire jó mindez? Mátis előttünk áll Iduna világa. A kulcsszókészlet, mely ismételtten bizonyítja, mennyire igazi biedermeier költőnő Iduna.

Sokkal többről van tehát szó, mint egyszerűen egy verselgető kedvű hölgyről, akit a férje jóakarata beemelt az irodalomba. Érett, tudatos, tiszta költészet ez. Olyan, amelynek alkotóját méltán emlegethetjük együtt a legnagyobb magyar költőnőkkel, írónőkkel. Idunának ott a helye árva *Bethlen Kata*, *Dukai Takách Judit*, *Kaffka Margit* társaságában.

Ráadásul olyan ez a költészet, hogy akár az egész XIX. század költészetével kapcsolatban kiindulási, összehasonlítási alap lehet. Mert ebben a költői világban – kissé megkésve ugyan – de még ott rekednek *Csokonai* méhei, ott sóhajtozik szegény Fanni, elvétve előbukkan a Vörösmarty-féle romantikus szókinccs, bár alapvetően a Petőfitől ismert századközépi városi polgár nyelv és szókinccs az Idunáé. Az a nyelv és témavilág, ami a következő félszáz évben is meghatározó marad a magyar irodalomban. Ady is ezen a nyelven kezd verselni Debrecenben.

Tanítsuk hát Idunát. Igazán megérdemli az utókor szeretetét és tiszteletét. Nem véletlen, hogy igen népszerű volt és maradt igen sokáig. Hogy a már említett Osváthné Kholen Albina 75 évvel a költőnő halála után így fogalmaz: „Most a saját érzéseinkre ismerünk bennük, majd részvétet keltének. S érzelmi hatásuknak ez a titka: öntudatlan önzésünkben önmagunkat éljük át bennük, mert a szerelem és vágy, a honvágy, a remény és kétség, s a halál árnyéka, egyformán kísérői valamennyiünk véges életének.

JEGYZET

- (1) Ezúton mondok köszönetet *Farkas Péter* irodalomtörténésznek, aki lehetővé tette számomra, hogy betekintsek a családi tulajdonban lévő, a levelezésről készült feljegyzésekbe, kivonatokba.
- (2) *Osváthné Kholen Albina*: Iduna élete és költészete. Nagykőrös, 1929. (Különlenyomat a nagykőrösi Arany János Társaság 1928-29. évi évkönyvéből.)
- (3) *Iduna (Szász Károlyné)* hagyományai. Landerer és Heckenast, Pest, 1853.
- (4) „Nálunk a lyra női újjakon, ha adott is kellemes hangokat: egy Iduna, Ferenczi Teréz például vékony füzetben hagyta ránk szelleme jobb részét...” Arany János: Malvina költeményei. In: Összes Művei XI. 350.p.
- (5) „... a magyar nem tudja megbecsülni, a mije van, s oly külföldi mintákat állít fel magának, a minőkkel ott is csak századok dicsekedhetnek. Nézzük el bármelyik – német, angol, francia – irodalmat, leszámítva egy-két világhírű celebritást: avagy nem mérkőzhetünk-e mi a többivel? Mivel nagyobb egy Geibel, Beck, L. Cavanagh stb. mint Tompa? Sőt mivel több, mint Szász K. és Iduna!” – írja Tompa Mihálynak Nagykőrösről 1854. június 23-án. (Osváthné Kholen Albina is idézi.)

Melléklet

A következőkben megadjuk az *Iduna hagyományai* teljes szóanyagát. Ez jól felhasználható a kor költőinek vizsgálata során. Szóstatistikai vizsgálatokkal is érdemes kísérletezni, tekintve, hogy ez a szóanyag elég nagy a megbízható eredményekhez, de elég kicsi, hogy könnyen dolgozni lehessen vele.

SZÓFAJOK		CSAK EGYSZER FORDUL ELŐ	ÖSSZES ELŐFORDULÁS
Főnév	227	152	428 (27,8%)
Melléknév	81	54	154 (10%)
Számnév	6	1	17 (1,1%)
Névmás	25	8	114 (7,4%)
Ige	127	84	263 (17,1%)
Igenév	66	61	75 (4,8%)
Határozószó	69	34	199 (12,9%)
Egyéb	10	3	43 (2,8%)
Összesen	629	399	1541 (100%)

enyhe (22)	1	e (17,17,24,25)	4	rá (10)	1
ezüst (37)	1	ez (17,21,21,24,24,24,26,26,35)	9	reggel (32)	1
fejű (38)	1	egymás (33,33,33)	3	rég (30)	1
fehér (29,29,31)	3	ennyi (22)	1	rajta (19)	1
fekete (12)	1	én (12,12,15,21,21,22,22,24,24,26,27,30,30,31,36)	16	sehogy (26)	1
féltőlmen (14)	1	ki (12,23,25,27,29,30,31,10)	8	soha (18,20,32)	3
félnék (28)	1	maga (16,29,31)	3	szerte-szét (16)	1
fényes (11,24)	2	más (21,34)	2	szüntelen (19,25)	2
földi (31)	1	mely (11,11,20,21,23,38,39)	7	tele (28,28,38)	3
friss (27,36)	2	mi (32)	1	többé (20)	1
gazdag (23)	1	mily (29)	1	tőle (9,9,10,15,17,22)	6
gyenge (9)	1	(a)mi (11,15,18,20,22,23,23,24,26,27,30,35,35)	14	úgy (24,24,25,26,33)	6
gyors (10)	1	mind (16,20,24,30,33)	5	után (10)	1
gyöngéd (19,24)	2	minden (17,21,26,27,27,27,30,32,32,34)	10	valaha (36)	1
halász (14)	1	oly (20)	1	vele (15,15,17,30,30,20,25,29)	8
hig (9)	1	olyan (14)	1	vissza (10,17,24,24,27,27,28)	8
hiú (21)	1	ő (10,31)	1	Kötőszók	
hív (12,33)	2	ők (33)	1	de (10,10,15,16,17,21,24,24)	8
homályos (18,21)	2	önmaga (17)	1	és (13,13,16,18,19,25,29,38)	8
hő (27)	1	semmi (20,22,31)	3	ha (9,17,17,18,25,25,28,31)	8
hű (12,13,24,26)	4	te (15,15,18,23,24,26,38,39)	8	hisz (14,21)	2
hütelen (12,13,24,26)	4	valami (10)	1	hogy (10,10,12,13,16,23,29,30,30,31)	10
idegen (35)	1	Határozószók		hogy (23,23)	2
ifjú (23,23,27)	3	alá (22)	1	is (10,14,14,21,23,23,23,30,31,31,31,35)	12
illatos (18,19)	2	alatt (18,2,30)	3	mint (14,16,16,19,20,25,30)	7
ismerős (36)	1	alig (21)	1	pedig (26)	1
ismeretlen (16)	1	azóta (19)	1	s	
játszi (15)	1	be (28,30)	2	(9,10,12,12,14,14,15,16,16,16,17,17,17,17,8,19,20,23,23,24,25,28,29,32,33,34,36,3,9,39)	28
jó (10,26,27,29,29,30,30,36)	8	bönné (25)	1	Tagadószók	
kemény (26)	1	egyszer (26,28,36)	3	ne (9,10,14,22,24,27)	6
késő (11)	1	együtt (15,33,33)	3	nem	
kétes (11)	1	el	1	(9,12,17,19,20,21,21,23,23,25,30,31,31,32,35,38)	16
kicsiny (19)	1	(9,10,10,10,15,19,23,28,29,30,31,31,32,3,5,35,35)	16	se (28)	1
kigyós (19)	1	előmbé (29)	1	sem (18,21,26,26,26,33)	6
kis (10,10,14,15,36,37)	6	előre (17)	1	Névelők	
lány (26)	1	engem (16,17,26,27,28,29,30,31,35)	9	a	93
lehetetlen (21)	1	értem (22)	1	az	31
lehetlen (21)	1	feletöbb (26)	1	egy	7
magos (32)	1	felől (12,26)	2	Egyéb	
meia (37)	1	felett (25,30,30,15)	4	ah (16,19,20,23,24,24,24,27,35,36,39)	11
meleg (19,27)	2	folott (18)	1	bár (17,30)	2
nagy (14,26)	2	hamar (15)	1	csak (12,20,22,22,24,24,24,30,30,34)	10
nehéz (26)	1	helyett (15,30)	2	hadd (28,28)	2
nyugtalan (11)	1	hiába (35)	1	im (32)	1
őreg (29)	1	hol (19,20,21)	3	jaj (24,31)	2
orokéltű (33)	1	hova, hová (19,32)	4	oh (22,23,24,24,25,27,30,30,31,36,36)	11
orokos (28)	1	hosszá (10,10,13,13)	4	tán (36)	1
pajkos (10)	1	igy (27,33,35)	3	ugy-e (30)	1
páros (38)	1	itt (9,23,24,35,35,35)	6	-e (12,36)	2
pelyhes (37)	1	jól (18)	1	Igék	
piros (38)	1	ki (32,38)	2	ad (10,17,22,24,24,27)	6
puszta (21)	1	kozel (9,33,38)	3	áll (11,23)	2
régi (27)	1	közé (31)	1	álmodik (12,28,28,32)	4
szomjú (17)	1	közt, között (29,30,31)	3	altat (28,28)	2
setét (14,20,22,37)	4	le (28)	1	apol (19)	1
szegény (9,9)	2	majd (31,31)	2	áru (27)	1
szelid (36)	1	már (28,30)	2	átényelg (14)	1
szélű (34)	1	már-már (23)	1	bán (28)	1
szent (15,27)	2	meg (10,10,22,22,22,23,24,27,37)	9	beén (22)	1
szép (14,14,15,16,18,18,20,27,27,37)	10	meddig (12)	1	bir (17)	1
tarka (16)	1	még (23,10,11,17,28,31,35,36,38)	9	bizik (10)	1
távol (12)	1	megett (17)	1	boltoz (15)	1
tiszta (33)	1	melé (14)	1	búcsuzik (30)	1
titkos (17,28,37)	3	mészé (17,26)	2	csábit (21)	1
tövises (23)	1	midőn (16,18,12)	3	csal (24)	1
verőfényes (9)	1	mig (22)	1	csalogat (16)	1
vidor (23)	1	mindenütt (33)	3	csepeg (27)	1
új (11,24)	2	mindig (10,10,20)	3	ég (34)	1
vad (14)	1	mind örökre, mindörökre (15,17)	2	ébred (34)	1
vidám (34)	1	mióta (19)	1	él (15)	1
víg (9,34)	2	most (17)	1	elfáraszt (30)	1
zöld (20,25,25,30,34,35,36)	7	neki, neki (9,10,10,10,10,18,20,22,24,24,27,28)	12	elfogy (12)	1
Számnevek		oda (20,30,35)	3	elhagy (19,23)	2
első (12,19)	2	odább (9)	1	eljö (31)	1
egy (16,20,21,23)	4	ott (30,30,30,31,32,36,36,36,36,36,36)	12	eimegy (19)	1
két (9,28,29,33,33)	5	összel (39)	1	eioszol (12)	1
sok (20,21)	2	reám (35)	1	eiszakad (15,17)	2
tíz-husz (23)	1				
több (17,19,22)	3				
Névmások					
annyi (15,30)	2				
az (12,22,22,24,24,28,30,32)	8				
egy-egy egy egy (14,32)	2				

elvezérel (17)	1	nyílik (17,21)	2	éltető (20)	1
emel (9,16)	2	nyom (26)	1	éive (12)	1
emleget (10)	1	nyög (23)	1	elvészett (28)	1
emlékezik (11)	1	nyugszik (14)	1	emlékezni (38)	1
enyhitget (24)	1	pihen (30,36,30)	3	esengni (27)	1
érez (12,30,31)	3	rak (23)	1	fájó (16)	1
ért (23)	1	remél (35)	1	fakadó (37)	1
eseng (17)	1	ragyog (11,11,32)	3	fáradt (35)	1
fátyoloz (28)	1	rezeg (18)	1	fellobbant (39)	1
fél (9,9,14)	3	sir (17)	1	fizetni (24)	1
felébred (32)	1	suttog (34)	1	halva (12)	1
feled (18)	1	süt (27)	1	hervadó (17)	1
felhat (38)	1	száll (9,9,10,12,28)	5	hintve (16)	1
fellázad (17)	1	szárad (19)	1	hulkó (39)	1
felver (19)	1	szenved (23,26)	2	imádkozni (38)	1
főlkel (29,29)	2	szeret (10,12,18,18,18,12, 18,18,19,24,25,31)	12	irva (38)	1
gondolkodik (33)	1	szerte-szór (15)	1	játszva (30)	1
gyógyít (27)	1	szólit (16)	1	jöttevő (27)	1
hagy (15,22,23,27,33)	5	sző (24)	1	kéklő (35)	1
hajf (14,14)	2	szunnyad (30)	1	kihavadt (39)	1
hi (29)	1	szuletik (15)	1	küzdve (17)	1
hoz (27,27,27,28,34)	5	tanít (37,37,37,38,38,39,39)	7	lehajtott (38)	1
igér (17)	1	tár (11)	1	le hulló (39)	1
imádkozik (26)	1	tart (17,33)	2	lékaszát (38)	1
int (16,17,29)	3	tartóztat (17)	1	lemenő (36,38)	2
jár (9,10,14,31,33,34)	6	tekint (32)	1	lepke-üző (15)	1
jő (9,12,14,15,16,24,28,29,34,36)	10	temet (22)	1	meghalni (38,39)	2
jövet (27)	1	tesz (20,22)	2	mélázni (18)	1
kapdos (9)	1	tud (19,19,23,25,32)	5	menni (17)	1
képzél (33)	1	ül (14,25)	2	mondani (29)	1
kér (21,21,22)	3	üz (12)	1	múló (21)	1
kerül (26)	1	vágyik (16,17,21,24,27,35,36)	7	nézni (18)	1
készít (31)	1	van (9,11,14,19,20, 22,22,23,26,30,25)	11	nyugott (!) (29)	1
kitár (29)	1	vár (24,30,30,35)	4	orulni (25)	1
közeledik (9)	1	vél (23)	1	pihenni (26)	1
küld (13)	1	vész (19)	1	pihentető (35)	1
lakik (10)	1	vesz (9)	1	ragyogó (16,17,18,32,38)	5
lángol (18)	1	vet (21,24,26)	3	rajongó (15)	1
lát (16,24,25,26,26,31)	6	vezérel (16)	1	rengő (37)	1
látszik (29)	1	visz (10,30,31,31,35,35,35,36,36)	9	repkedve (16)	1
lehet (26,35)	2	zeng (20,25)	2	rezgő (38)	1
lel (30)	1			serdülő (15)	1
lesz (12,12,19,26,28,32,39)	7	Igenevek		reméli (37)	1
leszáll (22,32)	2	ábrándozni (37)	1	síró (19)	1
marad (13,20,20)	3	alvó (38)	1	sugárzó (27)	1
meggyógyít (36)	1	andalító (18)	1	szedni (17)	1
megítat (10)	1	birni (21)	1	szenvedő (24,35)	2
megnyugszik (16)	1	bolygó (10)	1	szülő (15, 17, 37)	3
megőriz (10)	1	bügo (38)	1	ülni (25)	1
megsimogat (9)	1	csevegő (9)	1	üzve (16)	1
megszóal (12)	1	dobogó (17)	1	veszendő (17)	1
megy (10,10,16,29,30,30)	6	elalvó (39)	1	vidító (27)	1
mereng (19)	1	elköltöző (37)	1	világoló (38)	1
mond (10,10,15,30)	4	élni (25)	1	zengő (37)	1
mosolyog (11,34)	2			zsi bongva (15)	1
nincs (19,20,34,35)	4				